

in tuin of plantsoen te vinden waarin de Huismus een zandbad kan nemen. Hier zijn ook de volièrehouders en duivenmelkers te vinden. Dit levert veelal extra voedselmogelijkheden op.

Vrijwel alle plekken in Noordwijk-Binnen waar nog volop Huismussen voorkomen voldoen aan bovengenoemde voorwaarden.

Opvallend is de vestiging rond een villa in het Everwijnpark (*figuur 2,A*) In de ruime omgeving hiervan komen verder geen mussen voor. Waarom juist hier wél mussen zitten werd duidelijk door navraag bij de bewoners. Zij hebben een kippenren met grove mazen waar de musjes door naar binnen kunnen en een graantje mee kunnen pikken. Dit, in combinatie met een gewoon pannendak, enkele dichte struiken in de tuin en direct ernaast een braakliggend terrein vormen kennelijk een goed huismussenbiotoop.

Dat open grond in de nabijheid waarschijnlijk positief bijdraagt aan de vestiging van musjes komt naar voren op de verspreidingskaart (*figuur 2*) In het zuidelijk deel van het dorp vinden we de hoogste concentraties Huismussen aan de rand van de bebouwing. Juist in dit deel van het dorp grenst de bebouwing direct aan het omliggende bollenland. Er loopt zelfs geen (drukke) verkeersweg langs. Het is zeer wel mogelijk dat de kolonisatie van dit gebied niet vanuit het centrum van het dorp van vanuit het omliggende platteland heeft plaatsgevonden. Veel verspreide gebouwen op het platteland hebben nog Huismussen. Het is niet ondenkbaar dat de omstandigheden hier vaak gunstiger zijn met als gevolg een hogere jongenproductie. Nader onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

De toekomst

Er wordt de laatste jaren heel wat gesproken en geschreven over de vermeende achteruitgang van de Huismus. Met één telling in een dorp lukt het evenmin hier een pasklaar antwoord op te geven. Toch geeft de verspreiding in Noordwijk-Binnen en de ideale broedbiotoop enig inzicht voor de toekomst. Zoals reeds vermeld is de Huismus uit grote delen van het centrum verdwenen. De grote veranderingen in het dorpslandschap direct rondom de Voorstraat en het Lindenplein zijn hier vermoedelijk debet aan. Slechts enkele tientallen jaren geleden waren er in dit gebied nog volop open plekken (w.o. kleine perceeltjes bollenland), boomgaardjes, rommelhoekjes en kippenrennen te vinden. Bevolkingsdruk en ruimtegebrek hebben ervoor gezorgd dat al deze plekken de laatste jaren volgebouwd zijn. De broedplaatsen zelf zijn vaak nog intact, echter de omgeving is ongeschikt geworden. Illustratief is de situatie rond het laatste open stukje bollenland met boomgaard in het centrum. Dit gebied (*figuur 2,B*) heeft rondom nog een bescheiden mussenpopulatie. Er zijn echter vergevorderde plannen ook dit laatste landje vol te bouwen met huizen. Het lot van de Huismus in het centrum van Noordwijk-Binnen lijkt hiermee definitief bezegeld.

De bouw van nieuwe wijken biedt evenmin soelaas. Zo wordt er in de nieuwe wijk Boeckhorst gebouwd in zeer hoge dichtheden met kleine ‘tuintjes’. Deze kunnen het predikaat tuin nauwelijks dragen want zij zijn onder druk van de huidige mode veelal volgelegd met stenen en afgescheiden door geïmpregneerde schuttingen. In een dergelijke omgeving helpt het veelgeprezen uitschudden van tafelkleedjes echt niet om een bloeiende populatie Huismussen in stand te houden. Ook de huidige architectuur met zijn gladde straatwanden en platte daken is bepaald niet musvriendelijk te noemen. Alleen de wat ruimer opgezette woonwijken uit de jaren zestig tot tachtig bieden voorlopig de beste voorwaarden voor de mussen. Toch verschijnen ook hier steeds meer ‘tuinen’ vol met stenen en hout en weinig groen en open grond.

Het ziet er dus somber uit voor de Huismus. Misschien verliest hij in de toekomst wel het predikaat ‘stadsvogel’ en moeten we hem langzamerhand meer tot de plattelandsvogels gaan rekenen, net zoals de Witte Kwikstaart.

Herfstnatuurspel en publiciteit!

Paul Paumen

Hoeveel effect aankondigingen in de Pers kunnen hebben, bleek bij het Herfstnatuurspel van dit jaar. U herinnert zich misschien het grote aantal deelnemers van vorig jaar nog? Door een brede aankondiging in de regionale kranten werd een record gebroken. Het aantal uitgereikte

opdrachtformulieren, die in haast moesten worden bijgedrukt, bedroeg 550. Het aantal kinderen plus bijbehorende ouders of begeleiders werd geraamd op ongeveer 700.

Dat was echt teveel belangstelling voor een speurtocht van een paar uur in het bos (een soort Kalverstraat op bospaden). Bovendien was er wel een grote deelname, maar groepen deelnemers leken

nauwelijks geïnteresseerd in de natuur. Er ontstonden grote opstoppen bij de verschillende posten, waar opdrachten moesten worden uitgevoerd, welke tot een grote belasting van de vrijwilligers en soms tot irritaties leidden.

Met deze kennis besloot de educatiegroep dit jaar geen persberichten in de kranten op te laten nemen, maar zich te beperken tot het bereiken van de voornaamste doelgroep de “schoolkinderen”. Dit gebeurde door het ophangen van posters bij scholen en bibliotheken van Noordwijk, Noordwijkerhout en Katwijk.

Dat bleek te werken want het aantal deelnemertjes lag net boven de 200. Daardoor konden de deelnemertjes volop genieten van dit jaarlijkse evenement in de herfstvakantie.

De speurtocht stond dit jaar in het teken van “zintuigen”. De educatiegroep had weer leuke en leerzame opdrachten langs de wandelroute uitgezet. Bij het uitvoeren van de opdrachten werd kinderen gevraagd na te denken over hoe dieren hun zintuigen gebruiken. Bijvoorbeeld werd bij een enorm groot spinnenweb gevraagd: “door welk zintuig weet een spin of er een prooi in zijn web zit” door reuk, gezicht, tast of gehoor? Of hoe zoeken vogels hun voedsel? Op de ‘tast’ of op het ‘zicht’? Begeleid door een heerlijk najaarszonnetje voerden de kinderen met veel enthousiasme de opdrachten uit. Hierbij werden vooral hun eigen zintuigen op de proef werd door b.v. het ruiken aan: planten en aan busjes gevuld met kruiden of door te luisteren naar vogelgeluiden. Hoe goed een uil kan luisteren werd uitgebeeld met hele lange buizen, die in het bos stonden opgesteld. Hierdoor konden de kinderen al fluisterend elkaar toch verstaan. Daar werd natuurlijk al gniffelend en giechelend veel gebruik van gemaakt. Ook de tastzin kwam aan de beurt bij het voelen aan bomen, takken en ontdekken van bosvruchten in voelzakken. Tenslotte werden de

ogen getest bij het ontdekken van dieren die verdekt of op afstand in het bos waren opgesteld. Hierbij bleek dat een prominent lid van onze vereniging, die ook even een kijkje kwam nemen, daar zoveel moeite mee had dat het gebruik van de verrekijker noodzakelijk was.

Bij het goed beantwoorden van alle vragen kwam de volgende slagzin tevoorschijn: **“Naar buiten met open oog en oor”** en dat is waar de educatiegroep van de natuurvereniging deze middag op uitwas: “Kinderen belangstelling bijbrengen voor de natuur!”

Aan het eind van de anderhalf uur durende wandeling, ontvingen de kinderen een natuurdiploma en tevens een kaart met afbeeldingen van wintervogels met een toelichting welk voedsel je aan de verschillende vogels tijdens de winter kunt geven. Uit de vele positieve reacties aan het eind van de tocht gaven de jonge speurders te kennen dat ze zeker ook volgend jaar aan deze speurwandeling in de herfst willen deelnemen.

Voor de educatie groep nu de puzzel.... hoe gebruiken we komend jaar de publiciteit om een maximum aantal geïnteresseerde kinderen te bereiken, dat juist groot genoeg is om het leuk te houden in het bos!

Papegaaiduikers, Alken, Zeekoeten, enz...

Dick Pekelharing

Wie lid is van een of meerdere natuur-beschermingsorganisaties, zal regelmatig in zo'n blad aanbiedingen zijn tegengekomen voor reizen naar gebieden waar de bovengenoemde vogels kunnen worden waargenomen.

Dan duiken al snel namen op als Schotland, IJsland, Spitsbergen, Noorwegen enz.

Maar als niet al te fanatieke vogelliefhebber denk ik al gauw: ja, allemaal heel interessant natuurlijk,

maar zo'n eind varen of reizen, het weer niet te vergeten, de kosten, laat maar even zitten.

En ik denk dat velen van u er hetzelfde over denken. Maar toch is er een prachtige kans om de bovengenoemde vogels te bewonderen in een mooie natuurlijke omgeving op niet al te grote afstand. Daarvoor raad ik u aan om eens naar het Franse Bretagne te gaan, op ongeveer 1300 auto-kilometers.